

Hoofdstuk 11

Een meetopdracht (11:1-2)

“En mij werd een rietstok gegeven, aan een staf gelijk, en gezegd: Sta op en meet de tempel van God en het altaar en hen die daarin aanbidden. En de voorhof die buiten de tempel is, verwerp die en meet die niet, want hij is aan de naties gegeven, en zij zullen de heilige stad vertreden, tweeënveertig maanden lang”

De hoofdstukindeling in onze Bijbel is dikwijls verwarrend. In Openbaring 11:1 begint er geen nieuw visioen, maar wordt de beschrijving voortgezet van het gesprek dat Johannes had met de “andere sterke engel” (10:1,5,9) en de “stem uit de hemel” (10:4,8).

Wie er een rietstok aan Johannes gaf en wie er tot hem sprak, wordt in Openbaring 11:1 niet verteld. Het zou de sterke engel kunnen zijn in wiens nabijheid de profeet stond (10:9), maar ook een onbekende ander. De opdracht om te gaan meten, hield verband met het in-bezit-nemen van de zee en het land (10:2). Wanneer er land wordt verkocht of overgedragen, moeten de grenzen van het perceel nauwkeurig worden vastgesteld om het eigendomsrecht te kunnen bepalen. Over de “meetlat” die Johannes ontving, worden twee dingen gezegd:

(1) Het was een “rietstok” (Gr. *kalamos*, waarvan ons Nederlandse woord “kalmoes” is afgeleid). In de Bijbel is dit woord meestal als “rietstengel” (Matth. 11:7, 12:20, 27:29,30; 27:48; Mar. 15:19,36; Luk. 7:24), en in een enkel geval als “pen” (3 Joh.:13) weergegeven. Een “meetriet” werd gebruikt om de afmeting van muren of gebouwen vast te stellen (Openb. 21:15,16), terwijl puntig bijgesneden stukjes riet als schrijfgerei werden benut.

(2) Een rietstengel is broos en knakt gemakkelijk (Matth. 12:20), hoewel hij tegen harde wind bestand is omdat hij met elke windvlaag meebuigt (Matth. 11:7, Luk. 7:24). Van deze “rietstok” zegt Johannes echter, dat hij leek op een staf (Gr. *rhabdos*), en dus stevig en onbuigzaam was. *Rhabdos* is in Bijbelvertalingen weergegeven als “staf”, “stok”, “roede” of “scepter” (Matth. 10:10, Mar. 6:8, Luk. 9:3, 1 Kor. 4:21, Hebr. 1:8, 9:4, 11:21). In de Openbaring is het de aanduiding van de ijzeren “staf” of “scepter” waarmee de Messias de volken zal regeren (Openb. 2:27, 12:5, 19:15). Met de rietstok die Johannes kreeg, moest blijkbaar worden

vastgesteld, welk deel van het land en de (volkeren)zee al aan God was gegeven en welk deel nog bezet werd gehouden, en aan die bezetters moest worden ontrukkt.

Uit de meting van Johannes bleek dat er nog maar een piepklein stukje van het land aan God was gegeven: “de tempel van God en het altaar en hen die daarin aanbidden”. De rest van de “heilige stad”, het land en de zee (het gebied van “de naties”) werden nog bezet gehouden. Met de “tempel” (Gr. *naos*) is het tempelgebouw bedoeld: het heilige en heilige der heiligen. Behalve dat heiligdom was ook “het altaar” al aan God gegeven. In de Griekse tekst van Openb. 11:1 staat niet het gewone woord voor altaar, maar het woord *thusiasterion*, d.w.z. “offerplaats”. Het brandofferaltaar van de tempel was geplaatst in de binnenste voorhof. Daar gingen de Israëlieten heen om God te aanbidden (Gr. *proskuneoo*, d.w.z. zich voor Hem neer te werpen, zoals onderdanen voor hun vorst) want vanaf dat altaar stegen hun offergaven op naar de hemel. “De offerplaats” is een aanduiding van de plaats van aanbidding, en heeft niet alleen betrekking op het brandofferaltaar maar ook op het gebied om het altaar. Behalve het heiligdom waren de binnenste voorhof en de personen die er heen gingen al aan God gewijd – in tegenstelling tot de rest van stad, land en wereld.

Openb.11:1-2 heeft niet betrekking op de christelijke gemeente of de “kerk”, want in het lichaam van Christus is er geen sprake van een “heiligdom”, een “offerplaats” waar gelovigen heen gaan om te “aanbidden” en een “heilige stad”. Uit de woorden van Johannes blijkt, dat er in de tijd die aan de komst van de Messias voorafgaat opnieuw een tempel in Jeruzalem zal zijn. Dat er in de voleinding van de eeuw weer een tempel zal zijn, hoeft ons niet te verbazen. Op grond van het boek Daniël en op grond van 2 Thess.2 mogen we dit verwachten. De “mens van de zonde” zal in die tempel gaan zitten omdat hij zich verzet tegen iedere vorm van verering en wil laten zien, dat hijzelf god is (2 Thess. 2:3-4).

In de oorspronkelijke Griekse tekst van Openb. 11:2 staat voor voorhof het woord *aulee*, dat “erf” betekent: een open terrein bij een gebouw dat door een hek of een muur(tje) is omgeven. In andere Bijbelteksten is het vertaald als “voorhof” (Matth. 26:3,58,69; Mar. 14:54,66; 15:16; Luk. 22:55; Joh. 18:15), soms ook als “hofstede” (Luk. 11:21) of als “stal” (d.w.z. schaapskooi, Joh. 10:1,16). De oude Statenvertaling gebruikt het woord “zaal”, wat niet juist is, want bij een zaal denken wij aan een overdekte vergaderruimte. Het “erf” van de tempel, het “plein” waarbij het heiligdom stond, moest Johannes in zijn meting niet meenemen,

maar verwerpen (Gr. *ekballoo*, “uitwerpen”), want het was niet aan de aanbidders van God gegeven maar aan de “naties”.

In Openb. 11:1-2 wordt een situatie geschetst, waarin er op de tempelberg weer een heiligdom voor de God van Israël is. Maar de omgeving van de tempel, het plein bij het heiligdom, wordt niet beheerd door het volk Israël, maar staat onder de jurisdictie van buitenlandse mogendheden. Over die “naties” wordt in 11:2 gezegd, dat zij “de heilige stad zullen vertreden, tweeënveertig maanden lang”. Het woord “vertreden” (Gr. *pateoo*) betekent: “onder de voet lopen”. In andere Bijbelteksten is het vertaald als “treden op” (d.w.z. plattrappen, Luk. 10:19), “vertrappen” (Luk. 21:24), of “treden” (van druiven, in een wijnpersbak, Openb. 14:20, 19:15). De tweeënveertig maanden in Openb.11:2 hebben vermoedelijk betrekking op de tijd waarin de wetteloze “mens der zonde” in de tempel gaat zitten om zich als god te laten vereren. Dezelfde periode van “twee en veertig maanden” wordt genoemd in Openb. 13:5. Op andere plaatsen in de Bijbel wordt gesproken over “twaalfhonderd zestig” (letterlijk “duizend tweehonderd zestig”) dagen (Openb. 11:3, 12:6). Twee en veertig maanden van dertig dagen komen overeen met duizend tweehonderd en zestig dagen. Elders wordt gesproken over “een tijd, tijden en een halve tijd” (letterlijk: “een tijd, en tijden, en een deel van een tijd”, Dan. 7:25, Openb. 12:14). Gezien de parallel tussen Openb. 12:6 en 14 heeft die uitdrukking dezelfde betekenis als “duizend tweehonderd en zestig dagen”. Eén jaar, twee jaren en een half jaar komt overeen met $1 \times 360 + 2 \times 360 + 0,5 \times 360 = 360 + 720 + 180 = 1260$ dagen. Over dat vreselijke tijdvak wordt in de Schrift het volgende gezegd:

1. De “heiligen van de Allerhoogste”, d.w.z. de gelovigen uit Israël, zullen in de hand van een buitenlandse machthebber worden gegeven, en die machthebber zal “de tijden en de wet” veranderen (Dan. 7:25). Hij zal de wet van God, de eredienst die op deze wet gebaseerd is, en Israëls godsdienstige kalender afschaffen.
2. Openb. 11:2 zegt dat “de naties” “de heilige stad zullen vertreden”, d.w.z. Jeruzalem onder de voet zullen lopen en de bevolking zullen onderdrukken (vgl. Dan. 7:25).
3. Hoewel de eredienst van de HERE in Zijn tempel met geweld is gestaakt en is vervangen door de verering van de “wetteloze mens van de zonde”, zal de Schepper in Jeruzalem “twee getuigen” hebben die namens Hem zullen profeteren (Openb. 11:3).

4. Gelovigen uit Judéa en Jeruzalem zullen vluchten zodra ze zien dat er een beeld van de “wetteloze” in de “heilige plaats” wordt neergezet (Openb. 12:6, vgl. Matth. 24:15, Mar. 13:14, Dan. 11:31, 12:11; Luk. 17:31-33). Ze zullen zich begeven naar een bergachtige woestijn en daar worden gevoed en bewaard (Openb. 12:6,14).

5. Aan het optreden van de “mens van de zonde” zal een eind komen wanneer de Messias verschijnt. Hij zal de wetteloze “verteren door de adem van Zijn mond en te niet doen door de verschijning van Zijn komst” (2 Thess. 2:8), dus de tegenstander met een enkel woord uitschakelen (vgl. Jes. 11:4, 30:33; Openb. 19:15,20). De verstrooide en gevluichte Israëlieten zullen door de Messias worden ingezameld en worden teruggebracht naar het heilige land (Mat. 24:31, vgl. Deut. 30:4, Jes. 27:13).

Getuigen in het hol van de leeuw (11:3-6)

“En Ik zal aan Mijn twee getuigen [macht] geven en zij zullen profeteren twaalfhonderd zestig dagen lang, met zakken bekleed. Dezen zijn de twee olijfbomen en de twee kandelaars, die vóór de Heer van de aarde staan. En als iemand hun schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en verteert hun vijanden; en als iemand hun schade wil toebrengen, dan moet hij zó gedood worden. Dezen hebben de macht de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt in de dagen van hun profeteren; en zij hebben macht over de wateren om die in bloed te veranderen en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen”.

Uit de meting van Johannes bleek dat de tempel en de “offerplaats” het enige gebied op aarde was dat al aan God was gewijd. Maar wanneer naties de heilige stad vertreden en de offerplaats wordt ontwijd doordat er een “verwoestende gruwel” wordt opgericht, kunnen aanbidders er niet meer verschijnen om tot de HERE te naderen. Het heiligdom is dan aan de Schepper ontnomen.

Uit het visioen van Johannes blijkt dat de HERE dit niet over Zijn kant zal laten gaan. Zolang de heilige stad door de volken wordt vertreden (een periode die in vers 2 wordt aangeduid als “tweeënveertig maanden” en in vers 3 als “duizend tweehonderd en zestig dagen”) zal de HERE “twee getuigen” laten profeteren. Uit de verzen 2 en 8 blijkt dat ze dit in Jeruzalem zullen doen. In vers 3 wordt niet gezegd, wát de HERE aan Zijn twee getuigen zal geven (het woord “macht” of “volmacht” of “opdracht” ontbreekt in de Griekse tekst). De zin van dit vers is

vermoedelijk, dat de HERE aan Zijn getuigen een boodschap zal geven die zij namens Hem zullen uitspreken. Het aantal twee houdt waarschijnlijk verband met het feit, dat volgens de wet van Mozes “op het getuigenis van twee of drie een zaak zal vaststaan” (Deut. 17:6, 19:15; Matth. 18:16, 1 Tim. 5:19, Hebr. 10:28). Uit Johannes’ opmerking dat de getuigen zijn bekleed “met zakken”, blijkt dat ze rouw bedrijven (Gen.37:34, Amos 8:10) – rouw over het verlies van de tempel en over de martelaren die door “het beest”, “de mens van de zonde”, “de wetteloze” worden omgebracht (vgl. 6:9-11 en 13:15).

Wanneer de tempel is verwoest of ontwijd, is er niet langer een eredienst om licht te verspreiden en naar de Eeuwige te verwijzen. Maar in die stikdonkere nacht zullen de twee getuigen de “twee olijfbomen en de twee kandelaars” zijn, die “vóór de HERE staan”. Ze zullen namens Hem licht verspreiden. Uit de beeldspraak “olijfbomen en kandelaars” blijkt, dat het deze mensen nooit aan “olie” zal ontbreken om licht te geven. Ze zullen worden geïnspireerd door Gods Geest, zodat ze Gods woord zonder enige hapering kunnen doorgeven. Toen de Babylonische ballingschap ten einde was, waren de hogepriester Jozua en de landvoogd Zerubbabel de twee “olijfbomen en kandelaars” die voor de Heer van de aarde stonden (Zach. 4). Ze werden in staat gesteld om de tempel te herbouwen: niet door menselijke kracht of menselijk geweld, maar door Gods Geest. Door diezelfde Geest zullen de twee getuigen tijdens de 42 maanden van de “grote verdrukking” in staat worden gesteld om hun getuigenis te voltooien.

De getuigen zullen profeteren dat de God van Israël de Enige Heerser is (6:10), de Schepper van hemel en aarde, Wiens rijk komt, terwijl de machthebber die zich in de tempel als god laat vereren, niet meer is dan een mens (13:18). Maar deze mens zal oppermachtig lijken. Hij is door demonische werking herleefd, nadat hem een dodelijke wond was toegebracht (13:3,12,14). Via zijn helper, het “beest uit de aarde” of “de valse profeet”, is hij in staat om “vuur uit de hemel te laten neerdalen op de aarde” (13:13) en via zijn beeld doodt hij allen die weigeren om zich in aanbidding voor hem neer te werpen (13:15).

Aangezien de twee getuigen de ondergang van het beest aankondigen, zullen de machthebbers in het beestrijk proberen om met geweld aan hun getuigenis een eind te maken. Maar zolang dat getuigenis nog niet is voltooid, zal hun dit niet lukken. Als iemand de getuigen “schade wil toebrengen, komt er vuur uit hun mond en verteert hun vijanden; en als iemand hun schade wil toebrengen, dan moet hij zó gedood worden” (11:15). In Israël heeft dit plaats gevonden toen de dienaren van koning

Ahazia de profeet Elia gevangen wilden nemen (2 Kon. 1:10,12). Op een enkel woord van Elia daalde er vuur uit de hemel neer dat zijn tegenstanders verteerde. Daaruit bleek dat Elia werkelijk een “man Gods” was (2 Kon.1:9-12). Ook de twee getuigen zijn oprechte dienaren van de HERE. Hun macht doet niet onder voor de macht van het beest, dat “vuur uit de hemel kan doen neerdalen” (13:13). Wanneer de dienaren van het beest proberen om de getuigen van God het spreken te beletten, geven de getuigen een kort bevel en worden hun vijanden door vuur verteerd.

Omdat de getuigen de Enige Waarachtige Heerser vertegenwoordigen (vgl. 6:10), is hun macht in zeker opzicht zelfs gróter dan die van het beest. Ze zijn in staat om “de hemel te sluiten”, zodat “er geen regen valt in de dagen van hun profeteren”. “Jullie beweren dat het beest god is?” zeggen de getuigen, “Wij zullen je laten zien Wie er werkelijk God is. Omdat je je verzet tegen de God van Israël, krijg je geen drup regen meer”. De profeet Elia heeft in opdracht van de HERE eens precies hetzelfde gezegd (1 Kon. 17:1). En nadat hij dit gezegd had, “regende het drie jaar en zes maanden niet op aarde” (Jak. 5:17). Precies hetzelfde zal er gebeuren wanneer de twee getuigen profeteren.

Johannes vervolgt zijn beschrijving van de twee getuigen door op te merken: “En zij hebben macht over de wateren om die in bloed te veranderen en om de aarde [of: het land] te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen”. Mozes en Aäron kregen eens dezelfde volmacht over Egypte, waarna dat land door tien plagen werd getroffen (Exod. 7:17-20, 1 Sam. 4:8). Het woord “plagen” wordt in het boek Openbaring gebruikt voor “vuur, rook en zwavel” waardoor mensen omkomen (9:17-20), voor de dodelijke zwaardwond van het beest (13:3,12,14) en voor de zeven laatste rampen die de aarde zullen treffen (15:6,8; 16:9,21; 21:9): pijnlijke zweren bij de mensen, verandering van water in bloed, verzengende hitte, verduistering van het daglicht, opdrogen van rivieren, een ontzaglijke aardbeving en loodzware hagelstenen. “Verbranding, dood, rouw en honger” zijn de plagen die in één uur over de stad Babylon zullen komen (18:4.8). Het woord “plagen” heeft dus niet alleen betrekking op ziekten. Het Griekse woord *plege* betekent letterlijk: “slag”. Uit het feit dat Mozes en Aäron rampen aankondigden, waarna die rampen op het aangekondigde tijdstip over Egypte kwamen, bleek dat ze in opdracht van God hadden gesproken. Zo zullen de twee getuigen hun getuigenis ook met angstaanjagende tekenen bevestigen.

De dood van de getuigen (11:7-10)

“En wanneer zij hun getuigenis voleindigd zullen hebben, zal het beest dat uit de afgrond opstijgt, oorlog met hen voeren en hen overwinnen en hen doden. En hun lijk [zal liggen] op de straat van de grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar ook hun Heer gekruisigd is. En [zij] uit de volken en geslachten en talen en naties zien hun lijk drie en een halve dag, en zij laten niet toe dat hun lijken in een graf gelegd worden. En zij die op de aarde wonen, verblijden zich over hen en zijn vrolijk en zullen elkaar geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen die op de aarde wonen gepijnigd hadden”.

Zolang de twee getuigen hun getuigenis nog niet voltooid hebben, zijn ze onkwetsbaar (11:5). In dat opzicht lijken deze twee “profeten” (11:10) op DE trouwe en waarachtige Getuige (3:14), Jezus Christus. Over de Here Jezus staat geschreven: “Zij trachtten Hem dan te grijpen; en niemand sloeg de hand aan Hem, omdat Zijn uur nog niet gekomen was” (Joh. 7:30). “...Hij leerde in de tempel, en niemand greep Hem, omdat Zijn uur nog niet was gekomen” (Joh. 8:20). Johannes, de schrijver van het boek Openbaring, benadrukt de overeenkomst tussen de getuigen en de Messias nog eens extra door op te merken dat de getuigen zullen omkomen in de stad “waar ook hun Heer gekruisigd is” (11:8). De verkondiging van de twee getuigen zal twaalfhonderd zestig dagen duren (11:3), waarna ze net als hun Heer zullen worden omgebracht in Jeruzalem.

Toen de Here Jezus Zijn prediking van het goede nieuws van het koninkrijk had voltooid kwam het uur waarop Hij werd “overgeleverd in handen van zondaars” (Matth. 26:45, Luk. 22:53; vgl. Matth. 17:22, Mar. 9:31, 10:33-34, Luk. 9:44, 24:7). Met de twee getuigen zal er hetzelfde gebeuren. Het “beest dat uit de afgrond opstijgt” zal een oorlog tegen hen beginnen, hen overwinnen en doden. De toevoeging “dat uit de afgrond opstijgt” is belangrijk. Uit een later visioen van Johannes blijkt namelijk, dat de loopbaan van het “beest” uiteenvalt in twee fasen. Tijdens de eerste fase is het één van de “koppen” van een alliantie van tien naties waarover zeven “kopstukken” regeren (13:1). Op zeker moment zal dit staatshoofd een dodelijke wond worden toegebracht (13:3). Maar hij herleeft op wonderlijke wijze en herrijst uit de afgrond, doordat de satan zijn lichaam bezielt en beheerst (13:4). Na deze schijnopstanding is het beest onoverwinnelijk (13:4). Het is niet langer een normaal mens, maar een menselijk lichaam dat zijn “leven” ontleent aan een inwonende boze geest en waarin de bovenmenselijke intelligentie

van satan zich manifesteert. Hóe het beest de getuigen zal uitschakelen, wordt in Openbaring 11 niet verteld. Maar het succes van zijn aanval is te wijten aan het feit, dat de “draak”, “de oude slang, die genoemd wordt duivel en de satan” het beest “gezag” heeft gegeven (13:4, vgl. 12:9).

De inwoners van Jeruzalem en de vertegenwoordigers van de “naties” hebben een enorme hekel aan de twee getuigen. Deze profeten hebben immers “de aarde geslagen met allerlei plagen”, zoet water ondrinkbaar gemaakt en het drie-en-een-half jaar niet laten regenen (11:6). Ze hebben “hen die op de aarde wonen gepijnigd” (11:10) – niet alleen door allerlei rampen over de aarde te brengen, maar ook met hun striemende woorden. Omdat men de getuigen haat en verafschuwt, is men niet bereid om hun een fatsoenlijke begrafenis te geven. Men verhindert dat de dode lichamen in een graf worden gelegd (11:9). Ze blijven in de open lucht liggen, als een zichtbaar teken van de macht van het beest. **“Hun lijk [zal liggen] op de straat van de grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar ook hun Heer gekruisigd is”**, merkt Johannes op (11:8). Voor “op de straat” staat in het Grieks: *epi tes plateias*, wat letterlijk “op HET plein” betekent. Waarschijnlijk moet daarbij worden gedacht aan *Haram-al-Sharif*, het tempelplein waarop de Al Aqsa moskee zich bevindt. Dat is immers HET allerbekendste plein van Jeruzalem. Dat met “de grote stad” Jeruzalem wordt bedoeld, blijkt uit de opmerking van Johannes, dat de Heer van de getuigen er gekruisigd is. Dat Jeruzalem “geestelijk Sodom en Egypte” wordt genoemd, wil zeggen dat haar inwoners zich schuldig maken aan afschuwelijke afgoderij en in slavernij verkeren. Op het eerste gezicht is het vreemd dat Johannes in verband met de twee getuigen zegt, dat “hun lijk” op straat zal liggen. De ziener spreekt niet over “hun lijken” maar over “hun lijk”: hij gebruikt een enkelvoud¹. “Lijk” heeft in dit verband misschien de betekenis van “aas”. “Waar het aas is, daar zullen de gieren zich verzamelen” was een spreekwoord uit een toespraak van de Here Jezus (Matth. 24:28). De Here gebruikte daarbij hetzelfde woord voor “aas” (*ptooma*) als er in Openb. 11:8 voor “lijk” wordt gebruikt. Uit het verslag van Johannes blijkt, dat de dode lichamen van de getuigen talrijke “gieren” zullen aantrekken: hun dood wordt uitbundig gevierd en minstens zeventuizend hooggeplaatsten blijken naar Jeruzalem te zijn gekomen (11:10,13). Wat de mensen ooit deden bij de jaarlijkse herdenking van de geboorte van de Messias, doen ze nu bij de dood van Zijn getuigen: ze sturen elkaar geschenken (11:10). Daaruit blijkt, hoe ver de mensheid van God is afgeweken. Zijn

¹ Althans, in de meest betrouwbare handschriften. In sommige handschriften staat een meervoud (*ptoomata*).

getuigen “zijn gehaat door alle volken” omdat ze opkwamen voor Zijn naam (Matth. 24:9).

De opstanding van de getuigen (11:11-14)

“En na de drie en een halve dag kwam [de] levensgeest uit God in hen en zij gingen op hun voeten staan, en grote vrees viel op hen die hen aanschouwden. En zij hoorden een luide stem uit de hemel tot hen zeggen: Komt hier op! En zij stegen op naar de hemel in de wolk, en hun vijanden aanschouwden hen. En op dat uur kwam er een grote aardbeving, en het tiende deel van de stad viel en zeventuizend namen van mensen werden bij de aardbeving gedood; en de overigen werden zeer bevreesd en gaven heerlijkheid aan de God van de hemel. Het tweede ‘Wee’ is voorbijgegaan, zie, het derde ‘Wee’ komt spoedig”.

Drie-en-een-halve dag blijven de lichamen van de getuigen op het plein van de “grote stad” liggen, onbegraven en voor iedereen zichtbaar. Maar dan gebeurt er iets dat geen mens had verwacht. De getuigen die hun Heer volgden in Zijn dood, volgen Hem ook in Zijn opstanding en hemelvaart. God zendt in elk van hen een levensgeest (in de oorspronkelijke Griekse tekst ontbreekt het bepaald lidwoord) en ze “gaan op hun voeten staan”. De toeschouwers schrikken, “grote vrees valt op hen” – want de opstanding van de twee getuigen is een bevestiging van hun boodschap, dat de God van Israël de Ware en Enige Heerser is en dat het met de schijnbare triomf van het beest spoedig zal zijn gedaan. Een luide stem uit de hemel roept tot de getuigen: “Kom naar boven!”. En de getuigen “stijgen op naar de hemel in de wolk”. Uit het gebruik van een bepaald lidwoord (DE wolk) blijkt, dat met deze wolk de *sjechina*, de heerlijkheid van de HEERE, is bedoeld. Bij de hemelvaart van de Here Jezus gebeurde er precies hetzelfde: “een wolk onttrok Hem aan hun ogen” (d.w.z. de ogen van de toeschouwers, Hand. 1:9). De vijanden van de getuigen nemen waar, dat ze levend worden en ten hemel varen. Voor hen is dat een schrikwekkend gezicht.

Nóg angstaanjagender is het feit, dat Jeruzalem op datzelfde moment door een grote aardbeving wordt getroffen. In het NT heeft “op dat uur” meestal de betekenis: “op dat tijdstip”. We kunnen uit Johannes’ woorden niet afleiden dat er na exact één uur een aardbeving kwam. De ziener merkt op, dat de hemelvaart van de getuigen werd gevolgd door een zware aardbeving. Een tiende deel van de stad Jeruzalem “viel”, dat wil zeggen: stortte in. Het zou kunnen gaan om tien procent van de gebouwen en huizen, of tien procent van het stadsoppervlak.

Opmerkelijk in Johannes' verslag is zijn uitspraak, dat er bij de aardbeving "zevenduizend namen van mensen" werden gedood. Waarom achtte hij het zo belangrijk om het precieze aantal van zevenduizend slachtoffers te vermelden? En waarom schreef hij "*namen van mensen*"? "Mensen" was als aanduiding toch voldoende geweest?

De uitdrukking "namen van mensen" doet denken aan het tijdperk dat voorafging aan de zondvloed. In Genesis 6:4 lezen we:

*"De reuzen waren in die dagen op de aarde, en ook daarna, toen de zonen Gods tot de dochters der mensen kwamen, en zij hun kinderen baarden; dit zijn de geweldigen uit de voortijd, **mannen van naam**".*

In het Hebreeuws staat: "stervelingen van naam", d.w.z. geweldigen, mensen met een grote reputatie – niet alleen vanwege hun grote lichaamslengte en lichaamskracht, maar ook vanwege het feit dat ze de lakens uitdeelden. Bij "namen van mensen" (Openb. 11:13) kunnen we dus denken aan aanzienlijken, machthebbers, politieke leiders. Door de parallel met Genesis 6:4 wordt de indruk gewekt, dat deze leiders zich hadden verbonden aan het beest en zijn demonen – net zoals de "mannen van naam" in het tijdperk van de zondvloed uit een verbintenis van vrouwen met "zonen Gods", d.w.z. kwade engelen, waren voortgekomen (Gen. 6:4, Judas:6-7). Het betreft vermoedelijk politici die naar Jeruzalem waren gekomen om feest te vieren toen het beest de getuigen had omgebracht. De prediking van de getuigen werd opnieuw bevestigd: doordat een aardbeving zevenduizend prominente aanhangers van het beest wegvaagde. Met het rijk van het beest zou het spoedig zijn gedaan.

Het getal zevenduizend is in dit verband van grote betekenis. Tijdens de goddeloze heerschappij van Achab en Izébel heeft de HERE in Israël "zevenduizend mannen doen overblijven, die hun knie voor Baäl niet gebogen hebben" (Rom. 11:4, 1 Kon. 19:18). Alleen die "heilige rest" diende en eerde Hem nog. Alle overigen waren de Baäl gaan dienen. In Johannes' visioen gebeurt er precies het *omgekeerde*: zevenduizend "namen van mensen" worden gedood, waarna alle overigen "heerlijkheid geven aan de God van de hemel". De inwoners van Jeruzalem en Judéa krijgen ontzag voor de Schepper – in die zin worden ze "zeer bevreesd" – en bewijzen eer aan "de God van de hemel". In het Oude Testament wordt de Almachtige "de God van de hemel" genoemd wanneer Israël in ballingschap is en de heerlijkheid van de HERE uit Zijn aardse tempel is verdwenen. In Openbaring 11 wordt de HERE zó genoemd omdat de

eredienst in Zijn huis met geweld is gestaakt en de tempel is ontwijd door er een afgodsbeeld in te plaatsen.

Uit vers 14 blijkt dat de dood, opstanding en hemelvaart van de getuigen met de daaropvolgende aardbeving en verwoesting van een tiende deel van Jeruzalem samenvalt met het slot van het tweede “wee” of de zesde bazuin (vgl. Openb. 9:13-21). Op dat moment is er in de volkerenwereld van bekering nog geen sprake, ondanks de zware gerichten die de naties hebben getroffen (Openb. 9:21), terwijl Israël wél ontzag voor God heeft gekregen (Openb. 11:14).

De zevende bazuin (11:15-18)

“En de zevende engel bazuinde, en er kwamen luide stemmen in de hemel die zeiden: Het koninkrijk van de wereld van onze Heer en van zijn Christus is gekomen, en Hij zal regeren tot in alle eeuwigheid. En de vierentwintig oudsten die vóór God zitten op hun tronen, vielen op hun gezichten en aanbaden God en zeiden: Wij danken U, Heer, God de Almachtige, die is en die was, dat U uw grote kracht hebt aangenomen en Uw koningschap hebt aanvaard. En de naties zijn toornig geworden, en uw toorn is gekomen en de tijd van de doden om geoordeeld te worden en om het loon te geven aan Uw slaven de profeten, en aan de heiligen en aan hen die Uw naam vrezen, de kleinen en de groten, en om te verderven hen die de aarde verderven”

Johannes zag en hoorde, hoe de laatste van de zeven engelen die “vóór God staan” (8:2) op zijn bazuin blies. Het geluid van de bazuin werd gevolgd door “luide stemmen in de hemel”. Die stemmen jubelden: “Het koninkrijk van de wereld van onze Heer en van Zijn Christus [d.w.z. Zijn Gezalfde, de Messias] is gekomen, en Hij zal regeren tot in alle eeuwigheid”. In de oorspronkelijke Griekse tekst ontbreekt het woord “alle”. In Openbaring 11:15 staat, dat de Messias zal regeren *eis tous aionas toon aioonoon*, d.w.z. “in de eeuwen der eeuwen”. De uitdrukking “eeuwen der eeuwen” betekent: de eeuwen bij uitstek, de grandioze slotfase van de geschiedenis. “Eeuwen der eeuwen” is een stijlfiguur die overeenkomt met de Bijbelse uitdrukkingen “heilige der heiligen” (d.w.z. het allerheiligste), “lied der liederen” (het allermooiste lied) en “knecht der knechten” (de allerlaagste dienaar). De Messias zal niet regeren voor altijd, maar in de twee toekomstige eeuwen die op de tegenwoordige “boze eeuw” zullen volgen.

In welke zin is het rijk van God en Zijn Messias nu gekomen? Het antwoord op die vraag staat in het tekstverband. Toen de ziener moest opmeten wat aan God toebehoorde, had hij alleen de tempel en de offerplaats kunnen meten, plus de Israëlieten die daar heen gingen om de HEERE te aanbidden (11:1). Meer was er op dat moment nog niet aan God gewijd. En de “landmeter” had te horen gekregen dat de naties de heilige stad gedurende tweeënveertig maanden zouden vertreden en dat er tijdens die benarde tijd maar twee getuigen van de HEERE zouden overblijven. Gods tempel zou voor drieëneenhalf jaar worden ontwijfd (dat laatste blijkt uit Openbaring 13 en 2 Thessalonicenzen 2). Maar nú had God het voor Zijn getuigen opgenomen, hen voor ieders oog gerechtvaardigd door hen te doen opstaan uit de doden en hen op te nemen in de hemel (11:11). Bovendien had de HEERE zeventuizend van Zijn tegenstanders omgebracht (11:13a), waarna de overige Israëlieten ontzag voor Hem hadden gekregen en Hem de gepaste eer waren gaan bewijzen (11:13b). In Israël was “het koninkrijk [of: het koningschap, d.w.z. de koninklijke macht] van onze Heer en van Zijn Messias” dus verschenen.

De vierentwintig oudsten die Johannes in eerdere visioenen had gezien (4:4,10; 5:8) en die als koninklijke hovelingen vóór de troon van God op eigen tronen zitten, sloten zich aan bij wat de “luide stemmen” hadden gezegd. Ze stonden op van hun zetels, wierpen zich vol ontzag voor de Schepper neer en bewezen Hem eer. In vs.16 staat dat zij “vóór DE God zitten op hun tronen”. Het bepaald lidwoord geeft aan dat Hij de Enige is Die de naam God werkelijk verdient.

Terwijl ze zich neerbogen spraken de oudsten een dankgebed uit. Ze dankten God voor het feit dat Hij “Zijn grote kracht had aangenomen en Zijn koningschap had aanvaard”. Vanaf nu zou de Schepper krachtig gaan optreden en Zijn koningschap dat in Israël al was gevestigd, over de aarde gaan uitbreiden. Het is opvallend dat de oudsten de Almachtige aanduiden als Hem “die is en die was” (vs.17). Bij eerdere gelegenheden in het boek Openbaring werd Hij aangeduid als Hem “die is en die was en die komt” (1:4, 1:8, 4:8), maar in 11:17 ontbreken de woorden “die komt” (althans, in de meest betrouwbare handschriften).

In hun gebed zeggen de oudsten dat de volken “toornig waren geworden”. Het massale verzet van de mensheid tegen God en Zijn Messias dat tot “grote verdrukking” voor Israël leidde en dat in talloze profetieën van het OT was aangekondigd, was een feit geworden. De “toorn van God” (die was aangekondigd in Psa. 2) was nu óók gekomen. Hij zou als Rechter gaan optreden, de rechtsverhoudingen op aarde herstellen, onschuldige

slachtoffers in ere herstellen en de schuldigen straffen. Het “tijdstip van de doden om geoordeeld te worden” was aangebroken. De rechtvaardige doden zouden het eerst opstaan: de “slaven van God, de profeten”, de “heiligen” en allen die “Gods naam vrezen, de kleinen en de groten”. Velen van hen waren als martelaar gestorven, maar nú zouden ze door God worden beloond en worden bekleed met onsterfelijkheid (vgl. 20:4). Ze zouden “eeuwig leven”, het leven van de toekomstige eeuw, ontvangen. Maar “hen die de aarde [of: het land] verderven”, zouden nu zélf worden verdorven. De schuldigen uit de volken die de heilige stad hadden vertreden en daar afschuwelijke misdaden hadden begaan, zouden in een ogenblik omkomen (vgl. 19:17-21).

* * * * *